

The Hidden Holiday of Hoshana Rabba

Origins

1. Mishna, Sukkah 42b

לולב וערבה - ששה ושבעה

2. Mishna, Sukkah 45a

משנה. מצות ערבה כיצד? מקום היה למטה מירושלים ונקרא מוצא. יורדין לשם ומלקטין משם מורביות של ערבה, ובאין זוקפין אותן בצדי המזבח, וראשיהן כפופין על גבי המזבח. תקעו והריעו ותקעו. בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת, ואומרים אנא ה' הושיעה נא, אנא ה' הצליחה נא. רבי יהודה אומר: אני והו הושיעה נא. ואותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים. בשעת פטירתן מה הן אומרים יופי לך מזבח, יופי לך מזבח. רבי אלעזר אומר: ליה ולך מזבח, ליה ולך מזבח.

3. Rambam, Lulav 7:20-22

הלכה למשה מסיני שמביאין במקדש ערבה אחרת חוץ מערבה שבלולב, ואין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב, ושיעורה אפילו עלה אחד בבד אחד.

כיצד היתה מצותה, בכל יום ויום משבעת הימים היו מביאין מורביות של ערבה זוקפין אותן על צדי המזבח וראשיהן כפופין על גבי המזבח, ובעת שהיו מביאין אותה וסודרין אותה תוקעין ומריעין ותוקעין, חל יום שבת להיות בתוך החג אין זוקפין ערבה אלא אם כן חל יום שביעי להיות בשבת זוקפין אותה בשבת כדי לפרסמה שהיא מצוה.

כיצד היו עושין מביאין אותה מערב שבת למקדש ומניחין אותה בגיגיות של זהב כדי שלא יכמשו העלין, ולמחר זוקפין אותה על גבי המזבח ובאין העם ולוקחין ממנה ונוטלין אותה כדרך שעושין בכל יום, וערבה זו הואיל ואינה בפירוש בתורה אין נוטלין אותה כל שבעת ימי החג זכר למקדש אלא ביום השביעי בלבד הוא שנוטלין אותה בזמן הזה, כיצד עושה לוקח ש בד אחד או בדין הרבה חוץ מערבה שבלולב וחובט בה על הקרקע או על הכלי פעמים או שלש ת בלא ברכה שדבר זה מנהג נביאים הוא.

Power

4. Zohar, Tzav 31b-32a

ת"ח הני שבע קלין תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא, והשתא לא תליין אלא בעובדא ואנן עובדא קא בעינן ולא מלה בגין דבזמנא דא מברך לכל שתא ביומא שביעאה דחג הוא סיומא דדינא דעלמא ופתקין נפקין מבי מלכא, וגבורן מתערי ומסתיימן בהאי יומא וערבי נחל (תליין) בהו ובעינן לאתערא גבורן למיא ולסחרא ז' זמנין לרוואה

להאי מזבח ממיא דיצחק בגין דאתמליא מיא האי בירא דיצחק, וכד הוא אתמליא כל עלמא אתברכא במיא, ובהאי יומא גבורות בעינן למייתא ולסיימא לון לבתר, דהא [דף לב עמוד א] בהאי יומא מסתיימי דינא, ובגין כך בעינן לבטשא לון בארעא ולסיימא לון דלא משתכחו דהאי יומא אתערותא וסיומא הוא ועל דא אתערותא וסיומא הוא דעבדין בערבי נחל

5. Ramban, Bamidbar 14:9

סר צלם מעליהם - מגנם וחזקם, כשרים שבהם מתו. דבר אחר צלו של מקום סר מעליהם, לשון רש"י. ורבי אברהם אמר כי "צלם" מגן וצנה אשר הם צל על הנלחמים, יאמרו כי נפל פחדנו עליהם ולא יקחו מגן וצנה וכובע להחליץ להלחם כנגדנו, ויפה פירש:

אבל יתכן שירמוז הכתוב, למה שנודע כי בליל החותם לא יהיה צל לראש האיש אשר ימות בשנה ההיא, לכך יאמר כבר סר צלם מעליהם שנגזר עליהם מיתה, וה' אתנו - כי הוא השוכן בקרבנו ועושה לנו נסים ונפלאות לעיני כל רואה, על כן אל תיראום. או ירמוז לשרי מעלה, שאין אומה נופלת עד שנופל השר שלה תחלה (מכילתא שירה ב), כענין שכתוב (ישעיה כד כא) יפקוד ה' על צבא המרום במרום וגו' ואחר כך על מלכי האדמה באדמה, וכמפורש בספר דניאל (י כ). יאמר כבר סר הכח אשר בצלו יחיו הגוים, וה' המשפיל אותם אתנו, על כן אל תיראום. וכך אמרו במדרש שיר השירים, ונסו הצללים, אלו שרי אומות והמלאכים שלהם, כי הם הצל על האומות. וכבר הזכרתי זה במקומות אחרים (ויקרא יח כה, לעיל יא טו):

"Their shadow (tzilam) is removed from them" [14:9]

It is possible that Scripture is alluding to the well-known fact that there will be no shadow over the head of a person who is [destined] to die that year, on "the night of the seal." [This is a term signifying the night of Hoshana Rabbah when the "Heavenly seal" is put upon the judgment, which was decided on the New Year and Day of Atonement for each individual and his fate in the coming year.] Therefore it says: "their 'shade' is already removed from them, meaning that death has been decreed upon them, and the Eternal is with us, for it is He Who dwells in our midst and does miracles and wonders for us in the eyes of all who behold us; therefore, fear them not."

6. Mishna, Rosh Hashana 16a

מתני' בארכעה פרקים העולם נידון בפסח
על התבואה^א בעצרת על פירות האילן^ב בר"ה
כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר
והיוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם
^גובחג נידונין על המים: **גמ'** הי תבואה

7. Emunas Itecha, Rav Wolfson, Moadim page 133

ולא תוסיף, אז תיכף קום בתולת ישראל, ומאשפות ירים אביון ותעלה חורקין אותה על גבי ארון הקודש בבחינת עטרה על ספר התורה בבחינת עטרת בעלה - ותיכף נעשה מזה שמיני עצרת כידוע שהיא בחינת עטרת בעלה.

הערבה מרמזת על ישראל במצב שפל כשאינן בהם לא טעם ולא ריח ולא נשאר להם אלא תפלה כענין בפתח ופנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם. וכיום הערבה חובטין את הערבה על גבי קרקע בבחינת שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו ותיכף קומה עזרתה לנו כי כשמגיעין לבחינת נפלה

Hiddenness

8. Emes LeYaakov, Vayikra 23:24 Rav Yaakov Kamenetsky

הכפורים, אבל שמאי והלל ראו את ירידת הדור – שאימת שבת אינה כל כך, ולכן עמדו ותקנו שלא יקרא לאור הנר שמא יטה.

ולפ"ז נבין מדוע העלימו חז"ל את סודו של הוש"ר ממנו, כי חכמי ישראל הבינו שבאם יפרסמו שיום השביעי של חג הסוכות הנהו יום הדין של כל אחד ואחד, וכל אחד ידע כי עתידה של השנה הבאה תלוי ביום זה – יטרדו ההמונים ותבטל על ידי זה שמחת החג, ולפיכך החליטו חכמינו להעלים דבר זה מההמונים – ולא מסרו זה רק לחסידים ואנשי מעשה, וכמו שאמר חז"ל [קידושין דף ע"א ע"א] ששם של מ"ב אותיות אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע ועניו וכו' עיי"ש, וכמו כן מסרו להם טיבו של הו"ר, והללו היו מרקדין בשמחת בית השואבה אע"פ שידעו את טיב היום, וכך נמשך הדבר עד קרוב לסוף האלף החמישי שאז ירדו הדורות, וראו חכמי הדור שאף שידעו שהוא יום הדין לא תפרע שמחת החג – מפני שאין אימת הדין מרובה כל כך, ואז גילו את האמת על ידי הזוהר הקדוש, ודו"ק בזה, כי זו השקפה בכמה ענינים³¹.

כ"ג, כ"ח. כי יום כפורים הוא לכפר עליכם.

ידועה³² הקושיא על הרמב"ם שפסק [פ"ג מתשובה הל"ג] דהבינוני תולין אותו

באים אנשים ונשים לבית הכנסת לחבוט ערבה, אבל לא הזכיר שום דבר שהוא יום הדין של השנה הבאה עד שנתגלו דברי הזוהר הקדוש, ואיך יתכן שענין רציני כזה העלימו חז"ל ממנו? [הרגשתי בקושיא זו קושיא של קנטור כנגד דברי הזוהר].

והנ"ל לבאר זה על פי ההשקפה הנ"ל בגזרות חז"ל ובתקנותיהן. מצינו [שבת דף י"ג ע"ב] שאחד מהתקנות של שמאי והלל היה שאין קורין לאור הנר, והטעם דגורין שמה יבוא להטות את הנר. והנה נחזי אנן: מה היה באמת המצב, אם היו מקרים שהטו הקוראים לאור הנר א"כ גם בדורות הקדומים אמאי לא תיקן זה שמעון בן שטח וכדומה [כמו שעשה הוא תקנות בענין כתובה], ואי לא היו מקרים שהטו אמאי עלה על דעתם שמא יטה – והא עד האידנא לא הטו ואף שקרו לאור הנר, ומהיכא תיתי שמעתה יתחילו להטות. ואמרת להשיב, דבאמת הא קי"ל [או"ח סי' ער"ה ס"ח] דביוה"כ מותר לקרות לאור הנר, ואפילו ביוה"כ שחל להיות בשבת, ומשום דאמרינן שלא ישכח את יום הכפורים מפני אימת היום. והנה מצינו במשנה [פ"ד מדמאי מ"א] שבאם שכח להפריש דמאי בשבת שואל את המוכר ואוכל על פיו מפני שאימת שבת עליו. וכיון שכן לא חששו לאסור לקרות לאור הנר – כמו שאין חוששים עתה כיום

בהשקפה²⁹ זו נבין עוד ענין עמוק. הנה הקשה לי הר"ר קלמן עפשטיין בשם חכם אחד היאך יתכן שהושענא רבה – שהוא יום חתום הדין לכל העולם כולו והוא קרוב ליום הדין של ראש השנה ויום הכיפורים – וחז"ל לא הזכירו את זה לא בבבלי ולא בירושלמי³⁰, ובמדרשים הזכיר כי בהו"ר